

Hallitusneuvos
Laura Terho

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn asettaminen

Esitys

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn nimeämistä toimikaudeksi 1.9.2023-31.8.2027. Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (908/2016) 1 §:n mukaisesti valtioneuvosto nimeää neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan tehtävät ja kokoonpano

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta toimii vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (SopS 27/2016) 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna koordinaatiojärjestelmänä. Neuvottelukunnan tehtävänä on helpottaa vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää toimintaa valtionhallinnon ja yhteiskunnan eri aloilla ja tasoilla. Neuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja sillä on päätoiminen pääsihteeri.

Tehtävänsä toteuttamiseksi neuvottelukunta:

- 1) edistää ja sovittaa yhteen yleissopimuksen kansallista täytäntöönpanoa ja vammaisten henkilöiden oikeuksien huomioon ottamista kaikkien hallinnonalojen toiminnassa;
- 2) laatii toimikaudelleen toimintaohjelman, jossa määritellään yleissopimuksen täytäntöönpanon edistämisen keskeiset kansalliset tavoitteet ja niitä edistävät keinot sekä tarvittava seuranta;
- 3) nimeää keskuudestaan vammaisia henkilöitä edustavan osallistujan yleissopimuksen 33 artiklan mukaisen yhteystahon toimintaan.

Neuvottelukunnasta annetun asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan neuvottelukunnalla on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 16 muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta on henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan muut jäsenet edustavat eri ministeriöitä sekä niiden lisäksi ainakin vammaisia henkilöitä tai heidän omaisiaan, alue- ja paikallishallintoa sekä työmarkkinajärjestöjä. Muista jäsenistä vähintään viiden tulee edustaa vammaisia henkilöitä tai heidän omaisiaan. Vammaiset henkilöt tai heidän omaisensa nimetään vammaisjärjestöjen esityksestä.

Neuvottelukunnasta annetun asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on neuvottelukunnassa pysyvä asiantuntijajäsen. Sosiaali- ja terveysministeriö voi nimittää neuvottelukuntaan myös muita pysyviä asiantuntijoita.

Valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Vammaisfoorumi ry:tä, työmarkkinajärjestöjä, ulkoministeriötä, liikenne- ja viestintäministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä, opetus- ja kulttuuriministeriötä, oikeusministeriötä ja ympäristöministeriötä nimeämään jäsen- ja varajäsenehdokkaansa neuvottelukuntaan toimikaudeksi 1.9.2023 - 31.8.2027. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Hyvinvointialueyhtiö

Hyvil Oy:stä neuvottelukuntaan jäsenen ja varajäsenen edustamaan hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää.

Neuvottelukunnan vammaisia jäseniä ja heidän varajäseniään koskevan esityksen on tehnyt valtakunnallinen vammaisjärjestöjen yhteistyöjärjestö Vammaisfoorumi ry. Vammaisfoorumi ry:n lähtökohtana on ollut mahdollisimman laaja ja asiantunteva edustus eri vammaisjärjestöistä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Ahvenanmaan maakuntaa, valtiovarainministeriötä, sisäministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitosta, Ihmisoikeuskeskusta, Helsingin yliopistoa, Saamelaiskäräjiä ja Kuntaliittoa nimeämään asiantuntijaehdokkaansa neuvottelukuntaan. Asiantuntijat nimeää sosiaali- ja terveysministeriö.

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a § edellyttää, että valtion suunnittelu- ja päätöksentekoeleimissä on naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Nimeämispyyntökirjeissä muistutettiin tasa-arvolain 4 a §:n mukaisesta kiintiösäännöksestä ja pyydettiin ehdottamaan VANEen sekä nais- että miesehdokkaita. Lisäksi pyydettiin perustelemaan, mikäli tämä ei ollut mahdollista. Tästä huolimatta VANEen ehdotettiin selvästi enemmän naisia kuin miehiä. Varsinaisiksi jäseniksi nimitettäisiin 3 sellaista miestä, joita oli ehdotettu varajäseneksi, ja näin tehdään, jotta VANEen sukupuolijakauma täyttäisi tasa-arvolain 4 a §:n mukaiset vaatimukset.

Kustannukset ja rahoitus

Neuvottelukunnan menot maksetaan momentilta 33.01.01, seurantakohde 55 040102.